

A STOCKHOLMI KONGRESSZUS..

Írta: SCHWIMMER RÓZSA. (Folytatás.)

A tárgyalások egyik legérdekesebb pontja ismertette a politikai jogokkal már felruházott nők politikai munkáját. Választ adott arra a kérdésre is, hogyan bánnak a politikai pártok velük. Pontos statisztikai adatokkal ellátott hivatalos jellegű nyilatkozatokat kaptunk, a nők elsősorban szociálpolitikai törvényhozásra irányuló törekvéseiről és azoknak fényes eredményéről. Ausztrália» Finnország. Norvégia és Amerika erre vonatkozó anyagát külön-külön cikkeken ismertetjük majd lapunkban«

A politikai pártokhoz való viszonyra vonatkozólag Mrs Hodge azt fejtegette, hogy az ausztráliai nők a választójog birtokában sem olvadtak be a politikai pártokba, míg Louise Keilhau asszony a norvég nőkről és Dr. Thekla Hultin képviselő a finnekről elmondja, hogy a pártokba teljesen besorakoztak, de azonfelül a nőmozgalom szervezeteiben pártra való tekintet nélkül együtt maradtak. Ennek köszönhető, hogy a nők politikai egyenjogúsításának országaiban a jelöltek erkölcsi katonamértéke magasra felszökött. Asszonyokat sehol sem lehet rávenni, hogy pusztán párttekintetből, kifogásolható egyéniségekre szavazzanak. (Vájjon nem ezért kapáldoznak-e a férfiak olyan erőszakosan a nők választójoga

ellen?) Világos tehát, hogy a választójog megnyerése után is ajánlható a nők szolidaritását kifejező ilyen erkölcsi hatással bíró pártonkívüli nőszervezet.

Arra a kérdésre, mivel nyerhetjük meg ügyünknek legkönnyebben a képviselőket és a kormányokat, Mrs Ethel Snowden erőteljesen int a politikai pártokba való tömörülés veszedelme ellen, mert ezzel olyan pártfegyelem béklyóival terheljük meg magunkat, amely bármikor saját követelésünknek más pártkérdés mögé szorítására kényszeríthet bennünket. (Látjuk az osztrák szocialista asszonyokat lelkes önfeláldozással letenni a nő választójogának követelését a férfi választójog oltárára, az angol liberális párt-asszonyokat Asquith sleppjét hordani, holott ő a nő választójogának legveszedelmesebb ellensége volt.) Dr. Bather az egyik angol férfiliga képviselője a kormányellenes taktikát ajánlja, de a többség annak az elvnek a keresztülvitele mellett foglalt állást, hogy a nőmozgalom azokat a képviselőket és kormányokat támogassa, akik komoly és kétségbevonhatatlan hívei a nők választójogának és ellenségeivel helyezkedjék szembe, a hívek mint az ellenségek, pártjára való tekintet nélkül.

Komoly intelem hangzott fel a túlságos bizalom és hiszékenység ellen. A nő választójoga hívének nem ismerhető el az, aki pártprogramjára vagy egyéni hajlandóságára hivatkozik, de tetteiben rovásunkra megalkuvásra kész. Mrs. Cobden-Sanderson az angol adómegettagdók szövetségének képviselője az ő taktikájukat ajánlja. Nagy derűtséget keltett élénk, temperamentumos felszólalásával.

Zeneidé Mirovitch asszony (Oroszország), Elíne Hansen (Dánia), Schwimmer Rózsa és Mme Píchon (Franciaország) előterjesztései nyomán a kongresszus egyhangúan kimondta, hogy a választójogi mozgalomnak feltétlenül pártonkívülinek kell maradnia.

A kongresszus hivatalos programja szerint új tagnak felvettük Izland és Szerbia választójogi nőszövetségét és Dániának egy és Finnországnak két újabb országos szövetségét. Jelentkezett még Galícia, Románia és Portugál, de felvételükről csak alapszabályaik tanul-

* L. lapunk júliusi számát.

mányozása után határozhat majd a szövetség. Dr. Carolina Angélát az első szavazó portugál nőt egyébként lelkes sürgönyben üdvözölte a kongresszus. ugyancsak a portugál kormányt és legfelsőbb törvényszéket a nők választójogának megadásáért.

A bolgár nemzetgyűléshez átiratot intézett a kongresszus a bolgár nők választójoga érdekében (Bulgáriában a férfiak már néhány évtized óta gyakorolhatják az ő általános választójogukat). A reykjavíki (Island) egyetemet üdvözölte abból az alkalomból, hogy egyetemen egyenlő jogokat állapított meg a férfi- és a nőtanulók és tanárok számára.

Egy magyar indítványra hozott határozat arra kötelezi a csatlakozott szövetségeket, hogy a különböző pártok nőszervezeteit szólítsák fel a nők választójogáért folyó munkában való részvételre.

A békekérdés természetesen ismételt kerestetnie tárgyalásainkat. Kifejezésre jutott a békepetíciók aláírására való buzdításban, a női választójognak a nemzetközi békére való hatásának kimutatásában. A kongresszusi előadásoknak szinte alaphangja volt az államok és a társadalom őszinte békéje utáni vágyakozás, A svéd békeegyesület annak elnöke Kari Karlsson Bonde báró képviselő és Ernst Beckmann országgyűlési képviselő, a svéd liberális párt elnöke képviselte a kongresszuson.

Ugyancsak a svéd békeegyesület képviselőjében mondott hatalmas, magasan szárnyaló beszédet K. H. G. von Schéele, Wisby nagyteknő, nálunk is ismert püspöke. Beszéde a nők választójogát, mint az állami és társadalmi béke legfontosabb eszközét dicsőítette. Svéd és magyar indítványra a kongresszus elhatározta, hogy az ősszel Rómában tartandó interparlamentáris békekonferencián hasonló szervezéiének a nők választójoga érdekében való alakítását indítványozza majd. Az indítvány megtételével Bonde báró és Beckmann képviselőket, mint a svéd választójogi férfiliga képviselőit bízta meg a kongresszus.

Magyar és orosz indítványra egyhangúlag elhatározták, hogy az „általános választójog” kifejezésének használata ellen minden eszközzel tiltakoznak majd azokban az országokban, ahol csak a férfiaknak van általános választójoguk, vagy ahol csak a férfiakéra törekszenek.

Több értékes kiadványra adott utasítást – és költséget a kongresszus, a Jus Suffragii kibővítését és szerkesztői díjának felemelését határozta el. Egyáltalában örvendetesen megnyilatkozott a Szövetség eddigi intenzív munkáját túlszárnyaló sokoldalúság. A tárgyalásoknak s a határozatoknak a nő választójoga ügyének szédítő en adtak szárnyas lendületet.

Előre nem látott sikert jelentett, hogy 20 csatlakozó ország 126 delegátusával, 63 helyettesével és 56 rokontestület képviselőjével, 6 ország férfiligáinak és 1 kormányának (Norvégia)* hivatalos küldöttével nyílható meg a kongresszusi résztvevők közel 1600 tagot számlált listája, amelyen a Szövetség 7 tagú tisztikarán kívül 2 díszvendég (Selma Lagerlöf és Dr. Helena „Westermarck”) és 4 díszszónok: Ernest Beckmann képviselő, Carl Lindhagen képviselő, Stockholm polgármestere, K. H. G. von

* Több amerikai állam hivatalos küldötte az angol koronázási ünnep összeeső dátuma miatt nem vehetett részt a kongresszuson.

Schéele wisbyi püspök és Dr. Samuel Fries is szerepelt. Az egyes országok jelentései a választójogi mozgalom fegyvertárát új anyaggal töltötték meg. Ebből az anyagból bőven válogathat, aki a kongresszus után rögtön kiadott jelentését (Report of sixth Congress Stockholm. Ára 2 korona. Kapható a Feministák Egyesületében.) tanulmányozza. Ezt a tanulmányozást kritikus politikai helyzetünkre való tekintettel e helyen is legmelegebben ajánlom.

A szövetség hivatalos, angol, német és francia nyelven megjelenő könyvismertetőjéről szóló jelentés szerint 27 országban 940 előfizetője van. A román nyelvű országok kívánságára külön francia kiadásban is megjelentetik a lapot, költségét Stourda hercegnő fedezi.

A választójogi eszme széles körű térfoglalását hirdette a képviselt rokontestületek jegyzéke is. Mutatta annak a felismerésnek az örvendetes haladását, hogy minden kultúrmunkánknak, helyzetünk javítására irányuló törekvésnek a l a p s z ü k s é g l e t e a választójog megszerzése. A sok rokontestület közül kiemeljük a Nemzetközi Nőszövetséget (képvisele Dr. Alexandra Skoglund), a dán, a német, a holland, a norvég, a svéd és az amerikai nőszövetséget. Németországból többek közt a színésznők országos szervezete és a női zenészek egyesülete küldött képviselőt. A cseh és a svéd tanítónők országos szervezetei, a skót és a svéd egyetem végzett nők szövetségei, az angol Háziasszonyok szövetsége, Dánia, Anglia és Svédország egy-egy Keresztény Nők Választójogi Egylete, a svéd szociáldemokrata nők, az amerikai General Federation Trade Union League és sok más érdekes testület képviselője tett tanúságot amelle, hogy a világfelfogás és egyéb célok dolgában egymástól eltérő, sok esetben homlokegyenest ellenkező testületek békés, harmonikus és őszinte együttes munkát végezhetnek az őket egyesítő követeléseik érdekében.

Az amerikai női klubok nemzeti szövetségének küldötte büszkén jelenthette, hogy 900,000 tagot számláló szervezetet képvisel, a Keresztény Abstinens Nőszövetség svéd szakosztályának küldötte ennél még sokkal nagyobb tagszámú egyesülés nevében sürgette a nők választójogát, Magyarország részéről a Feministák Egyesületét, mint a Nemzetközi Szövetség magyar tagját képviselte: Behr Hilda, Engel Berta (Nagysurány), Kohlbach Ilona, dr. Pataj Sándor (Zombor), Schwimmer Franciska, Schwimmer Rózsa, Seenger Ida, Spády Adél és Ungar Olga. Ők egyúttal képviselték a Nőtisztviselők Országos Egyesületét, a Good Templaar rend magyarországi fiókját, a Férfiligát, a Feminista Ifjúsági Csoportot, a Gyermekkert-Egyletet és a Balmazújvárosi Földművesasszonyok Egyletét.

Érdekes és nagy örömmel fogadott eseménye volt a kongresszusnak a svéd férfiliga megalakítása és a Nemzetközi Férfiliga szervezése. (L. lapunk júliusi számának Szemle rovatát.) A szorosan vett „business” üléseken kívül az érdekesebbnél érdekesebb előadások, kirándulások, társadalmi és demonstrációs összejövetelek szinte túlfeszítették a program hivatalos keretét. Az egyetlen pihenésre szánt szabad estét és a kongresszus tervezett befejezésén túl két napot kellett még a tárgyalásokra áldoznunk.

Mielőtt a szórakoztató propagandamunkáról beszámolnék, meg kell állnom a számunkra, magyarokra legfontosabb eseménynél.

(Folytatjuk.)
